

HET STUDIEJAAR 1926—1927

REDE, UITGESPROKEN TER GELEGENHEID
VAN DE OVERDRACHT VAN HET RECTORAAT
OP MAANDAG, 19 SEPTEMBER 1927, DOOR DEN
AFTREDENDEN RECTOR-MAGNIFICUS

A. TE WECHEL

H. VEENMAN & ZONEN — WAGENINGEN

HET STUDIEJAAR 1926—1927

Mijne heeren curatoren, hoogleeraren, lectoren, dames en heeren assistenten en studenten en verder gij allen, die ons de eer aandoet hier tegenwoordig te zijn, zeer geachte aanwezigen.

Toen mijn ambtsvoorganger ter gelegenheid van den achtsten verjaardag van de Landbouwhoogeschool van dit gestoelte tot u sprak, moest hij beginnen met een gedachtenisrede over een voor korten tijd overleden groot man op landbouwgebied, Dr. P. VAN HOEK.

Thans, ruim een jaar later, rust op mij een even droevige plicht. Wederom is een groot man heen gegaan in de vacantie, die achter ons ligt. De onvermoeide LÖHNIS, een man, dien niets te veel was om den bloei van den vaderlandschen landbouw in den ruimsten zin te bevorderen, heeft, toen hij voor een korte vacantierust in het buitenland vertoefde, het tijdelijke voor het eeuwige moeten wisselen.

Mijn persoonlijke herinneringen aan den overledene gaan terug tot het tijdstip, waarop hij mij met een hartelijk woord, zooals ik dat later nog zoo dikwijls van hem hoorde, als voorzitter der examencommissie het diploma van landbouwkundige uitreikte. Dit is bijna dertig jaren geleden, maar sindsdien is voor mij de heer LÖHNIS steeds gebleven de man, die alle zakelijke aangelegenheden met zooveel beminlijkheid naar voren wist te brengen, dat een debat met hem een waar genoegen mocht worden genoemd. Daarnaast beschikte de heer LÖHNIS tot op het laatst over een helderheid van geest en een scherpte van inzicht, die bewondering afdwongen.

Deze beide eigenschappen, helderheid van geest en beminlijkheid, gepaard met groote kennis en ervaring, zijn wel de aanleiding geweest, dat de overledene in zoo talrijke besturen en commissies zitting had, waar, ik mag wel zeggen zonder uitzondering, zijne adviezen op hoogen prijs werden gesteld. Trouwens, hoe kon het ook anders, wanneer men nagaat, welke de loopbaan van LÖHNIS geweest is. Na een vooropleiding aan de H. B. S., een korte studie in Delft, daarna een landbouwkundige studie in Halle, toentertijde het centrum der landbouwwetenschap, daarna praktische uitoefening van het landbouwbedrijf zoowel op de klei als op het zand,

directeur van de Maatschappij van Weldadigheid te Frederiksoord en van de daaraan verbonden van Swieten-scholen, in aansluiting hieraan inspecteur van het landbouwonderwijs en ten slotte gedurende 15 jaren inspecteur van den landbouw. Daarnaast, ik merkte dit reeds op, voorzitter, ondervoorzitter of bestuurslid van schier alle belangrijke vereenigingen op land-, tuin- en boschbouwgebied sedert een lange reeks van jaren. Het spreekt van zelf, dat iemand, zoo met den landbouw en het landbouwonderwijs vergroeid, aangewezen was, als curator van onze hoogeschool op te treden. Bovendien, de heer LÖHNIS had onze inrichting zich van uit hare windselen zien ontwikkelen tot op het tijdstip, dat zij meerderjarig werd en op haar eigen beenen zou komen te staan. Zeer terecht zag de Regeering in, dat LÖHNIS de aangewezen man was om de jonge hoogeschool te helpen, door de eerste moeilijke jaren heen te komen. En met volle toewijding heeft hij dit gedurende negen jaren gedaan. Gedurende het afgelopen jaar mocht ik herhaaldelijk ondervinden hoezeer hij het Nederlandsch karakter van onze inrichting hoog hield. Voor hem was geen moeite te veel om te komen tot een oplossing, waarbij de leerstoel van wijlen KOENEN door een Nederlander zou worden bezet. Het moet een groote voldoening voor hem geweest zijn, toen eindelijk de beslissing in den door hem gewenschten zin gevallen was.

De Landbouwhoogeschool lijdt door het verscheiden van haren curator LÖHNIS een nauwelijks te herstellen verlies. Zijn nagedachtenis zal bij ieder, die onze hoogeschool een goed hart toedraagt, in hooge eere worden gehouden.

Ik verzoek alle aanwezigen zich een oogenblik van hunne zetels te verheffen, ten einde den heer LÖHNIS ook hier plechtig te herdenken.

Ik kom nu tot de geschiedenis van de hoogeschool over het afgelopen studiejaar.

Ter vervanging van den Heer LÖHNIS werd dezer dagen in het college van curatoren benoemd DR. E. VAN WELDEREN BARON RENGERS te Ysbrechtum. Wij verheugen ons over deze benoeming en spreken den wensch uit, dat de nieuwe curator voor onze Hoogeschool zal zijn, wat LÖHNIS voor haar geweest is.

De Senaat mocht eindelijk, na een vacature van $4\frac{1}{2}$ jaar, weder voltallig worden door de benoeming van Dr. Ir. G. MINDERHOUD te Groningen tot gewoon hoogleeraar in de Landhuishoudkunde. Daarmede is dan ten slotte voorzien in de vacature wijlen Prof. KOENEN en ik meen te dezer plaatse de erkentelijkheid van den geheelen Senaat te moeten uitspreken, dat het H.M. de Koningin heeft behaagd voor dezen belangrijken leerstoel een Nederlander

te benoemen, hoewel van verschillende zijden pogingen in het werk waren gesteld een buitenlander de plaats van KOENEN te doen innemen, als zoude geen Nederlander bekwaam genoeg zijn dezen leerstoel te bezetten. Wij zijn bij voorbaat overtuigd, dat onze nieuwe collega Dr. MINDERHOUD zal bewijzen, dat een Nederlander volkomen in staat is, aan de aan hem gestelde verwachtingen ten volle te voldoen. Overigens wordt Z.H.Gel. de aanvang niet gemakkelijk gemaakt. Het was de uitdrukkelijke wensch van den Senaat, het College van Curatoren en den Minister, dat de heer MINDERHOUD vóór het aanvaarden van zijne functie met vooraanstaande buitenlandsche collegae zou confereeren over verschillende landhuishoudkundige onderwerpen en daartoe een reis naar het buitenland zou ondernemen. De reden, waarom deze zoo van zelf sprekende reis — Nederlandsche collegae heeft Prof. MINDERHOUD uit den aard der zaak niet — ten slotte door den Ministerraad werd geweigerd, zal ons wel te allen tijde onbegrijpelijk blijven.

Een groot verlies bleef onzen Senaat bespaard, toen Prof. THAL LARSEN bedankte voor een wederom tot hem gericht verzoek de functie van Directeur van het Departement van B. O. W. in Nederlandsch-Indië te aanvaarden. Dat Prof. THAL LARSEN voor dit vereerende aanzoek bedankte en daardoor voor onze hoogeschool behouden bleef, vervult ons met erkentelijkheid. Overigens verheugen wij ons over het feit, dat een dergelijke gewichtige functie aan een van onze hoogleeraren werd aangeboden.

Op 27 Maart j.l. was het 25 jaar geleden, dat Prof. VAN GULIK aan de toenmalige inrichtingen van landbouwonderwijs hier ter stede werd verbonden. Wars als collega VAN GULIK is, van elk openbaar huldebetoon, stelde hij ons niet in de gelegenheid hem anders dan schriftelijk en met een bloemstuk te complimenteeren. Hij houde het mij ten goede, dat ik hem thans in het openbaar nogmaals geluk wensch met zijn jubileum en daaraan den wensch toevoeg, dat hij nog vele jaren zijne zoo gewaardeerde krachten aan onze hoogeschool zal kunnen geven.

De tijdelijke aanstelling van Prof. VAN DER STOK werd in het afgelopen studiejaar omgezet in een vaste, zoodat deze collega thans voor goed aan onze hoogeschool verbonden is.

Ten aanzien van het doceerend personeel valt verder nog het heugelijke feit te vermelden, dat de heer van VUUREN, die in den vorm van een cursus hier de economische geografie voor Ned. Indië op zoo gewaardeerde wijze doceert, werd benoemd tot hoogleeraar aan de Rijksuniversiteit te Utrecht. Wanneer ik deze gebeurtenis heugelijk noem, dan plaats ik mij daarbij op het standpunt van Prof. VAN VUUREN. Voor de Landbouwhoogeschool is het feit vereerend maar niet verheugend. Immers heeft genoemde hoogleeraar

zich moeten verbinden zijn onderwijs hier te staken. Het wekt ietwat bevreemding, dat de Utrechtsche Senaat dit van hem heeft geëischt, aangezien enkele van onze hoogleeraren juist door Utrecht werden uitgenoodigd ginds ettelijke colleges te geven, welke uitnoodigingen, gelijk bekend, door hen werden aanvaard. Gelukkig heeft de heer VAN VUUREN zich bereid verklaard voorloopig zijn cursus te blijven geven, totdat definitief in het onderwijs in de economische geografie zal zijn voorzien. Voorstellen dienaangaande werden door den Senaat voor eenigen tijd aan Curatoren gezonden.

Verder zij nog opgemerkt, dat naast de telken jare te houden cursussen in het afgelopen jaar door Dr. C. J. J. VAN HALL twee cursussen werden gegeven, t.w. over de rubber-, de koffie-, en de cacao-cultuur.

Door de Fransche regeering werd Prof. Dr. QUANJER benoemd tot „Officier du Mérite agricole”. Dr. WELLENSIEK werd verkozen tot lid van de Honorary Scientific Society „Sigma XI”.

De lector R. VERSCHUUR promoveerde in het afgelopen jaar te Delft tot doctor in de technische wetenschappen, terwijl de vaste assistent W. S. SMITH en de tijdelijke assistent J. T. P. BIJHOUWER beiden alhier met lof den graad van doctor in de landbouwkunde behaalden.

Door den dood ontviel ons de amanuensis-conciërge SCHWARTZ. Thans, na negen maanden, is nog geen opvolger benoemd. De staatsmachine draait langzaam, ook wanneer het andere dan hoogleeraarsbenoemingen betreft!

Door de professoren KIELSTRA, VISSER, QUANJER, JESWIET en SPRENGER werden in het buitenland voordrachten gehouden, respectievelijk te Gothenburg, te Breslau en Berlijn, te Brunswijk, te Havanna en te Weenen.

Wij betreuren het ten zeerste, dat de Regeering wederom afwijzend heeft beschikt op ons verzoek een zeer matig, ik mag wel zeggen klein bedrag, beschikbaar te stellen, opdat ook buitenlandse geleerden aan onze hoogeschool voordrachten kunnen houden, zooals dat vroeger gebruikelijk was. Men moge ter bevoegder plaatse wel bedenken, dat de Landbouwhoogeschool in ons land eenig is, zoodat wij in Wageningen, willen wij van de kennis en ervaring van vakgenooten door het gesproken woord ons voordeel doen, aangewezen zijn op de uitnoodiging van buitenlanders. Het wil mij voorkomen, dat de groote voordeelen van een dergelijk persoonlijk contact in Den Haag schromelijk worden onderschat. Een zekere hoop op een kentering ten goede bestaat echter bij mij en is gegrond op het feit, dat althans aan enkelen van ons wederom werd vergund een studiereis naar het buitenland te maken. Zoo woonde Prof. BROEKEMA de conferentie der „Association Internationale des

sélectionneurs de plantes de grande culture" te Parijs en eveneens een samenkomst van den „Conseil d'Administration" van deze associatie te Rome bij.

Prof. VISSER bezocht met studenten de 33ste Landbouwtentoonstelling van de „Deutsche Landwirtschaftsgesellschaft" te Dortmund.

Prof. QUANJER werd vergund naar Brunswijk te reizen ten einde deel te nemen aan eene bespreking over de nomenclatuur van virusziekten der planten.

Prof. VAN BAREN verkreeg toestemming met studenten eene excursie naar den Eifel te maken.

Prof. HONING bezocht het congres voor erfelijkheidsleer te Berlijn, terwijl Prof. SPRENGER als vertegenwoordiger van Regeering en Hoogeschool het internationale tuinbouwcongres te Weenen bijwoont.

Geweigerd daarentegen werden zeer goed gemotiveerde verzoeken tot het ondernemen van buitenlandsche studiereizen door de professoren ROEPKE, MAYER en VAN BAREN en de reeds eerder gememoreerde reis van Prof. MINDERHOUD.

Onbegrijpelijk blijven ons de redenen van weigering door den Ministerraad, vooral voorzover daarmede geen extra-uitgaven zijn gemoeid, d.w.z. voor zoover de kosten bestreden kunnen worden uit reeds voor het doen van binnenlandsche reizen beschikbaar gestelde fondsen. Ook in deze aangelegenheid behoort o.i. te worden bedacht, dat de meesten onzer wel in het buitenland, doch niet hier te lande collegae hebben, en de zoo onmisbare uitwisseling van gedachten dus in het buitenland moet plaats hebben. Dankbaar zijn wij voor het feit, dat althans weder enkele reizen worden toegestaan, voldaan zijn wij echter nog geenszins.

Overigens prijzen wij ons gelukkig, dat daar, waar langs den gewonen weg de toestemming tot de zoo noodige reizen niet kan worden verkregen, wij af en toe van andere zijde daartoe in de gelegenheid worden gesteld. Zoo zette Prof. VAN BAREN zijn onderzoek naar den invloed van de verweering van kalkgesteenten der Middellandsche Zee-landen, thans op Sicilië, dank zij het L. E. B.-fonds, voort.

Prof. VAN DER STOK trad, in opdracht van Z. E. den Minister van Koloniën, op als vertegenwoordiger van Ned. Indië bij het te Rome gehouden dertiende internationale landbouwcongres.

Op verzoek van den Bond van Eigenaren van Nederlandsch-Indische Suikerondernemingen bezocht Prof. JESWIET het te Havanna gehouden Internationaal Suiker-congres.

De International Education Board verleende een fellowship aan den plantkundige Dr. VAN DER LEK en aan de assistenten Dr.

WELLENSIEK en Dr. BIJHOUWER. Eerstgenoemde vertoefde 6 maanden in Amerika ter bestudeering aan de Cornell University te Ithaca van de door JEFFREY uitgewerkte methoden voor het anatomisch onderzoek van harde weefsels, terwijl Dr. WELLENSIEK hoofdzakelijk werkzaam zal zijn aan de Universiteit van Minnosota te St. Paul en Dr. BIJHOUWER aan het Arnold Arboretum van de Harvard University te Boston.

De assistent aan het Instituut voor veredeling van landbouwgewassen Ir. GROENEWOLT werd door de Nederlandsch Amerikaanse fundatie in de gelegenheid gesteld een studiereis van drie maanden naar Noord-Amerika te maken.

In den loop van het studiejaar werden een tweetal belangrijke samenkomsten in de lokalen der Landbouwhoogeschool gehouden. Zoo maakte het twaalfde Groot-Nederlandsch Studentencongres gebruik van de Aula en vergaderde de Chemische vereeniging in verschillende lokalen der hoogeschool.

Helaas werd het gebruik van de Aula ook in het afgelopen jaar wederom eenige malen geweigerd voor door studenten georganiseerde lezingen. Ik betreur dit ernstig, temeer daar ik de gronden dier weigering niet vermag te verstaan. Waarom de Middernachtszending wel over de Aula mag beschikken, Wies Moens, die zou spreken over Guido Gezelle, niet, daarentegen Prof. DAELS weer wel, zal voor U allen zeker even duister zijn als voor mij, ook al weten wij, dat de hygiëne wèl, de schoone letteren niet aan onze hoogeschool gedoceed worden. Moge men ter bevoegder plaatse een formule vinden, waardoor aan het aula-drama een einde kan worden gemaakt en wederom hetzelfde ruime standpunt kan worden ingenomen als voorheen!

De Senaat was door Rector-magnificus en secretaris vertegenwoordigd bij de plechtige opening van het Koninklijk Koloniaal Instituut te Amsterdam op 9 October 1926 en bij een receptie ten hove op 3 Maart 1927.

Het aantal ingeschreven studenten voor het studiejaar 1926/'27 bedroeg 354 of 30 meer dan het jaar te voren. Onder deze 354 ingeschrevenen waren er 53 voor den landmeterscursus en 12 voor enkele lessen. Voor de eerste maal werden 82 studenten ingeschreven tegen 74 in het studiejaar 1925/'26.

Uitgereikt werden 47 ingenieursdiploma's (vorig jaar 27) waarvan 4 met lof.

Het aantal promoties was grooter dan ooit te voren, n.l. 13, waarvan 5 met lof. Het stemt tot voldoening dat zoovelen zich geroepen voelen, zich aan de landbouwwetenschap te blijven wijden, ook al hebben zij de collegebanken reeds lang verlaten. Dat dit den landbouw en de landbouwwetenschap ten goede komt is aan geen twijfel

onderhevig. Ieder, die zich de moeite getroost van de proefschriften kennis te nemen, zal deze uitspraak gaarne beamen. Bijna alle aan het oordeel van den Senaat onderworpen proefschriften zijn van een hoog gehalte, en voldoen aan de zware eischen, die de promotoren aan de doctorandi van onze jeugdige hoogeschool met recht meenen te moeten stellen.

Ook in het afgelopen studiejaar heerschte een opgewekt studentenleven, waartoe de nieuwe behuizing van ons studentencorps waarschijnlijk niet weinig heeft bijgedragen. Het Wageningsch Studentenorkest onder de voortreffelijke leiding van collega VAN UVEN, bracht wederom een tweetal concerten ten gehore, waarvan het laatste niet weinig bijdroeg tot den luister van het twaalfde Groot-Nederlandsch Studenten-Congres. Voor de organisatie en leiding van dit zooveel leiderstact eischende congres, mag een woord van lof voor hen, die deze zware taak op hun schouders namen, niet ontbreken.

Ook op sportgebied vallen een tweetal heugelijke feiten te vermelden. Bij de Nereus-wedstrijden kwam de overnaadsche vier en bij de „Koninklijke” de jonge acht van „Argo” als eerste door de eindstreep. Hulde aan onze kranige roeiers!

Gedurende het afgelopen studiejaar ontvingen verschillende studenten studiebeurzen (rentelooze voorschotten) van diverse organisaties, die de daarvoor benodigde fondsen grotendeels als subsidie uit 's Rijks schatkist ontvangen. Aangezien er plannen bestaan deze subsidiën opnieuw te verhoogen, schijnt het niet onnuttig hier op een nadeel, aan deze wijze van steunverleening verbonden, de aandacht te vestigen. Dit nadeel wil ons voorkomen van zeer ernstigen aard te zijn en ontstaat daardoor, dat de beurzen verleend worden buiten voorkennis van den Senaat en blijkbaar zonder het inwinnen van eenig advies nopens de capaciteiten van de gegadigden. Dit heeft reeds tengevolge gehad dat beurzen zijn toegekend aan personen, die zeker nooit daarvoor in aanmerking waren gebracht indien of de Senaat, of het College van Rector-magnificus en Assessoren daarbij eenige zeggingschap hadden gehad, althans zou in dat geval de toelage aan hen reeds na één of twee jaar zijn onthouden. Wanneer men daarbij bedenkt, dat zich onlangs 45 jongelieden aanmeldden voor één enkele beschikbare beurs volgens de wet op het hooger landbouwonderwijs, waaronder verschillende werkelijk veel belovende jongelieden, die zullen moeten afzien van de studie aan onze hoogeschool, aangezien zij geen financiëelen steun kunnen krijgen, treedt des te duidelijker naar voren, dat hier iets niet in orde is. Wij weten dat ook van andere zijde aan deze zaak aandacht wordt geschonken en hopen, dat eene regeling zal worden getroffen, waarbij niet de politieke overtuiging, maar de

wetenschappelijke aanleg in laatste instantie den doorslag zal geven.

Dank zij de onvermoeide pogingen van den heer President Curator kon met meer energie dan enkele jaren geleden worden voortgegaan met den bouw van de ons nog ontbrekende laboratoria en schreed de Landbouwhoogeschool minder langzaam dan in de voorafgaande jaren naar hare voltooiing, voorzoo'er er bij een groeiende inrichting als de onze van voltooiing sprake kan zijn. De omvangrijke verbouwing van de afdeeling systematiek en entomologie kwam zoo goed als gereed en zal binnen enkele weken een alleszins voldoende werkruimte bieden aan de hoogleeraren JESWIET en ROEPKE. Voor de afdeeling Erfelijkheidsleer werd op den Wageningschen berg een terrein van ruim 1 H.A. als proefterrein in eigendom verkregen, terwijl de aanbesteding van den bouw van een passend, zij het architectonisch weinig bevredigend, laboratorium voor die afdeeling dezer dagen zal plaats hebben. De plannen voor een doelmatig gebouw voor Geodesie, dat ongelukkigerwijze in den onvolprezen tuin van de afdeeling Boschbouw zal moeten verrijzen, naderen hunne voltooiing. De totstandkoming van dit gebouw zal dan eindelijk een einde maken aan den meer dan onhoudbaren toestand, waarin die afdeeling in het voormalig hotelletje „de Valk” verkeert. Voorloopige plannen zijn ontworpen voor den bouw van een laboratorium voor den tropischen landbouw, de verbouwing van het hoofdgebouw der boerderij „Duivendaal” tot laboratorium voor de zuivelbereiding en voor de tegemoetkoming in de behoefte aan werkruimte voor de afdeeling tuinbouwplantenteelt.

Langzaam, maar naar wij hopen zeker, voltrekt zich de groei van onze hoogeschool en kunnen wij ons reeds een voorstelling maken van haar volwassen staat. Moge deze voorstelling in afzienbaren tijd werkelijkheid worden, opdat niet enkelen onzer ten grave dalen met hoopvolle voorstellingen, maar zonder ooit een deugdelijk laboratorium te hebben gehad. Het is volkomen juist, dat de opbouw der hoogeschool niet overhaast geschiedt, het zou evenwel verkeerd zijn, als enkele hoogleeraren de dupe werden van een al te wijze bedachtzaamheid.

Voor de stichting van eene aan de eischen voldoende aula, welke werd aangeboden bij gelegenheid van de herdenking van het halve eeuwfeest van het Rijkslandbouwonderwijs in Nederland, werd reeds een terrein aangekocht tusschen het hotel „de Wereld” en de Studentensociëteit „Ceres”.

Het valt ernstig te betreuren, dat het uitvoerend Comité der stichting geen overleg met den Senaat pleegde, alvorens tot aankoop over te gaan en ook daarna op geen enkele wijze te bewegen bleek, nader met ons te bespreken of niet een andere plaats voor den bouw van de aan te bieden aula de voorkeur verdiende. De weigering tot

overleg terzake heeft eene onderlinge samenwerking tusschen Comité en Senaat bij de uitvoering der stichtingsplannen helaas uitermate bemoeilijkt, wellicht onmogelijk gemaakt. Ik spreek hier gaarne mijn persoonlijke wensch uit, dat deze te betreuren omstandigheid niet van nadeeligen invloed zal zijn op de totstandkoming van de plannen der stichting. Het is mij echter helaas onmogelijk, een zekere vrees terzake van mij af te zetten.

In de dagbladen kwam indertijd een bericht voor, dat het landgoed „Spelderholt” bij Beekbergen, door welwillende medewerking van den eigenaar Jhr. TAXEIRA DE MATTHOS onder bepaalde voorwaarden voor proef-en leerobject van de afdeling boschbouw beschikbaar zou worden gesteld. Bij een zeer nauwgezet onderzoek ter plaatse en na ernstige overweging moest helaas aan Jhr. TAXEIRA DE MATTHOS worden bericht, dat zijne bezitting om verschillende redenen zich niet leende voor proefterrein van genoemde afdeling. In verband met deze omstandigheid en voortbouwende op reeds vroeger herhaaldelijk gedane voorstellen, hebben de hoogleeraren in de boschbouwwakken zich opnieuw tot de Regeering gewend, met verzoek door aankoop van een met name genoemd bosch, eventueel ter aanvulling van het Staatsboschbezit, een einde te maken aan de uitzonderlijke positie waarin de Wageningsche boschbouwkundige afdeling verkeert door een absoluut gemis aan een proef- of leehoutvesterij, die toch voor elke inrichting voor hooger boschbouwonderwijs in het buitenland onmisbaar wordt geacht en dit in werkelijkheid ook is. Wij boschbouwkundigen aan onze hoogeschool voelen ons als een anatoom aan eenige Universiteit, die niet over een „snijkamer” zou kunnen beschikken. Het baart dan ook geen verwondering, dat het verzoek om aankoop van een boschcomplex van alle deskundige zijden, zoowel hier te lande als in Indië, warm werd gesteund. Wellicht is in dit geval een gepast gevoel van hoop op verwezenlijking niet misplaatst.

Groot was ook in het afgelopen studiejaar de belangstelling van landgenooten en buitenlanders voor hetgeen aan onze hoogeschool wordt gewrocht en talrijk waren de bezoeken van vakgenooten en geïnteresseerden. Het zou mij te ver voeren hier al deze bezoeken te memoreeren, ons gulden boek vermeldt de namen van hen, die ons de eer aandeden kennis te nemen van ons werken en streven.

Slechts een tweetal bezoeken mogen in dit overzicht worden vastgelegd, waarbij ik dan den hartgrondigen wensch uitspreek, dat zij nog dikwijls zullen worden herhaald.

Op 18 en 19 Mei bezochten Curatoren, vergezeld van hunnen secretaris, verschillende laboratoria en proefterreinen. Het bewijs, dat dit hooge college niet slechts belangstelling toont voor al die zaken, die binnenskamers of schriftelijk moeten of kunnen worden

behandeld, maar tevens gaarne ter plaatse zich overtuigt van hetgeen wij doen en nastreven, heeft ons ten zeerste verheugd. Om vele redenen acht ik een dergelijk nader en beter contact met de hoogleraren en met hun werk voor een verderen bloei der hoogeschool van het allergrootste belang. Wij zijn er de heeren Curatoren zeer dankbaar voor, dat zij twee dagen van hunnen kostbaren tijd voor dezen rondgang hebben willen geven.

Op 18 Juli genoten wij het voorrecht, dat een 30-tal leden van de Eerste en Tweede Kamer der Staten-Generaal gevolg gaven aan onze uitnodiging tot bezichtiging van enkele terreinen en gebouwen der hoogeschool. Niettegenstaande eene zeer ongunstige weersgesteldheid kon aan de voorgenomen plannen eene volledige uitvoering worden gegeven en werd ons door schier alle bezoekers bij herhaling de verzekering gegeven, dat zij met groote belangstelling hadden kennis genomen van hetgeen wij in den helaas korten, beschikbaren tijd konden toonen. Ook dit bezoek wordt door ons ten zeerste gewaardeerd en ik meen hier wel den wensch te mogen uitspreken, dat die volksvertegenwoordigers, die op 18 Juli verhinderd waren naar hier te komen, later nog gelegenheid zullen vinden om ons met een bezoek te vereeren.

Ik zou onvolledig zijn, indien ik hier niet met een enkel dankbaar woord het heugelijke feit memoreerde, dat, vooral dank zij de onvermoeide pogingen van collega VAN BAREN, Wageningen kort geleden werd gepromoveerd tot eene gemeente der eerste klasse. Voor de landbouwhoogeschool is deze verandering in zooverre van het hoogste belang, dat thans voor het personeel, in het bijzonder voor hoogleraren, bij eventueele vacatures geen aanleiding meer bestaat uit financieele overwegingen andere plaatsen boven Wageningen te verkiezen. Daarnaast schenkt het eene moreele voldoening, dat ons werk in Wageningen gelijkelijk gesalarieerd wordt als dat van onze collegae aan andere hoogescholen.

Ik nader thans het einde van mijne rede, maar ik heb nog enkele zaken op het hart, die ik niet onuitgesproken meen te mogen laten.

Zoo kan ik niet van deze plaats scheiden zonder een woord van dank aan den heer President Curator voor zijne onverflauwde toewijding aan alle zaken, die onze hoogeschool betreffen, en voor de welwillendheid, waarmede hij steeds weder bereid was met mij over hare belangen te spreken.

Eén zaak, die mij zeer ter harte gaat, kwam helaas nog niet tot eene uiteindelijke beslissing, t.w. de aanpassing van een doeltreffende administratie aan de praktische eischen, die het werk op de laboratoria en vooral op de proefterreinen stelt.

Wanneer mij tijdens mijn rectoraat één ding zeer in het bijzonder getroffen heeft, dan is dat het buitengewone enthousiasme en de

meer dan gewone toewijding, waarmede al het personeel der hoogeschool van hoog tot laag, mede werkt aan den op- en uitbouw van de hoogste inrichting van landbouwonderwijs in Nederland. Dat dit enthousiasme en deze toewijding soms leiden tot kleine moeilijkheden bij de administratie, is zeer zeker jammer, maar veel erger, en vooral véél nadeeliger schijnt het mij, wanneer door al te groote eischen op administratief gebied, bij gemis aan kantoorpersoneel op de laboratoria, een papieren vooruitgang tegenover een verslapping in werklust en drang naar onderzoek zou komen te staan. Het is mijn innige wensch, dat een weg zal kunnen worden bewandeld, waarbij volledige overeenstemming met het Rijksinkoopbureau, de afdeling Comptabiliteit enz. zal worden bereikt zonder dat wij allen bureaucraten in stede van wetenschappelijke werkers zullen worden. Deze weg is zeker te vinden en mijne laatste besprekingen met den heer Secretaris van Curatoren geven mij goede hoop, dat mijn opvolger het volgende jaar te dezer plaatse geruststellende mededeelingen ter zake zal kunnen doen.

En thans, waarde DIEPERINK, is het oogenblik aangebroken, waarop ik de waardigheid, die ik in het afgelopen jaar bekleedde, aan U moet overdragen.

Om twee redenen vervult mij deze handeling met weemoed. In de eerste plaats, omdat ik niet langer van zoo nabij getuige zal kunnen zijn van al dat enthousiasme en al die werklust, waarop ik zooveen doelde. Het doet zoo weldadig aan, wanneer men een aantal mannen, ieder langs een hem passenden weg, gezamenlijk ziet streven naar een groot gemeenschappelijk doel, in casu de uitbouw van onze nauwelijks aan de kinderschoenen ontwassen, zooveel belovende, landbouwhoogeschool. Ik ben er van overtuigd dat de aanschouwing van dit gezamenlijke werk ook U kracht zal geven bij de vervulling van Uwe dikwerf veeleischende taak.

In de tweede plaats spijt het mij heen te gaan, aangezien ik daardoor zal missen de zoo opwekkende en opbouwende samenkomsten met mijne assessoren en den secretaris van den Senaat. Weest overtuigd, waarde collegae en vrienden DIEPERINK, SPRENGER en SÖHNGEN, dat de herinneringen aan onze besprekingen en samenkomsten zullen blijven behooren tot de aangenaamsten van mijn leven. Gij alle drie hebt, door Uwe groote kennis en toewijding, mij mijne taak niet weinig vergemakkelijkt. Ik ben U daarvoor zeer dankbaar.

Overigens betreur ik het niet, dat ik thans de functie van Rector-magnificus aan een ander mag overdragen. De organisatie van onze hoogeschool is zoodanig, dat veel zaken op de schouders van den rector worden gelegd, die elders door anderen worden gedragen. Daardoor blijft schier geen tijd beschikbaar voor wetenschappelijk

werk aan de eigen afdeeling. Ik hunker er naar, in letterlijken zin, weder op mijn laboratorium met mijn eigenlijke werk te kunnen doorgaan na eene eenjarige onderbreking.

Dit voorrecht wordt mij thans gegund, door aan U, waarde DIEPERINK, in het volste vertrouwen op Uw kracht en werklust over te dragen de waardigheid van Rector-magnificus der Landbouwhoogeschool.

Den nieuwen Rector heil!